

Αυτο-εκπληρούμενη προφητεία, προσδοκίες των εκπαιδευτικών και επίδοση των μαθητών

Βάμβουκας, Μ. (1974) Η διδασκαλική προφητεία και σχολική επίδοση. *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, 3-4.

Γεωργίου, Σ.Ν. (2000) *Σχέση σχολείου-οικογένειας και ανάπτυξη του παιδιού*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Jussim, L. (1986) Self-fulfilling prophecies: A theoretical and integrative view. *Psychological Review*, 93(4), 429-445.

Ματσαγγούρας, Η.Γ. (1985) Προσδοκίες δασκάλων και επιδόσεις μαθητών. *Νέα Παιδεία*, 34, 74-81.

Merton, R.K. (1948) The self-fulfilling prophecy. *Antioch Review*, 8, 193-210.

Μπασέτας, Κ. (1999) *Οι προσδοκίες των δασκάλων και οι επιδράσεις τους στους μαθητές*. Αθήνα: Γρηγόρης.

Nash, R. (1976) *Teacher expectations and pupil learning*. London: Routledge & Kegan Paul.

Rosenthal, R. (1966) *Experimenter effects in behavioral research*. New York: Appleton.

Rosenthal, R. & Fode, K.L. (1963) The effect of experimenter bias on the performance of the albino rat. *Behavioral Science*, 8(3), 183-189.

Rosenthal, R & Jacobson, L. (1968) *Pygmalion in the classroom: Teacher expectation and pupil's intellectual development*. New York: Holt, Rinehart & Winston.

Τζαρτζάκη-Γκούντρα, Α.Θ. (1995) Οι προσδοκίες των εκπαιδευτικών και οι επιδόσεις των μαθητών. *Νέα Παιδεία*, 74, 101-120.

ειδικό τεύχος του περιοδικού *Educational Research & Evaluation*, 2018, 24(3-5)

<https://www.tandfonline.com/toc/nere20/24/3-5?nav=toCList>

[https://en.wikipedia.org/wiki/Pygmalion_\(mythology\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Pygmalion_(mythology))

<https://sites.google.com/site/7arosenthal/>

Από το Rosenthal, R. & Jacobson, L. (1968) *Pygmalion in the classroom: Teacher expectation and pupil's intellectual development*. New York: Holt, Rinehart & Winston.

Προοίμιο

Οι άνθρωποι κάνουν αυτό που οι άλλοι προσδοκούν από αυτούς συχνότερα από το να μην το κάνουν. Μεγάλο μέρος της συμπεριφοράς μας κυβερνάται από κανόνες ή προσδοκίες που μοιραζόμαστε σε μεγάλη έκταση, τα οποία καθιστούν δυνατό να προφητεύσει κανείς πώς ένα άτομο θα συμπεριφερθεί σε μια δεδομένη συνθήκη, ακόμα και αν δεν έχουμε γνωρίσει ποτέ το άτομο αυτό και γνωρίζουμε λίγα σχετικά με το πώς διαφέρει από άλλα άτομα. Συγχρόνως, όμως, υπάρχει σημαντική ποικιλομορφία στη συμπεριφορά, έτσι ώστε, συχνά, να μπορούμε με ακρίβεια να προφητεύσουμε τη συμπεριφορά ενός ατόμου που γνωρίζουμε καλά από ό,τι τη συμπεριφορά ενός ξένου. Κατά ένα μεγάλο μέρος, οι προσδοκίες μας από τη συμπεριφορά ενός άλλου ατόμου είναι ακριβείς, επειδή γνωρίζουμε την προηγούμενη συμπεριφορά τους. Αλλά υπάρχουν αρκετοί λόγοι σήμερα να πιστεύουμε ότι κάποιος ακόμη παράγοντας αυξάνει την ακρίβεια των διαπροσωπικών μας προβλέψεων ή προφητειών. Η ίδια η πρόβλεψη ή προφητεία μας μπορεί να είναι παράγοντας στο να προσδιορίζουμε τη συμπεριφορά των άλλων ανθρώπων. Όταν οδηγούμαστε να προσδοκούμε ότι πρόκειται να γνωρίσουμε ένα ευχάριστο άτομο, ο τρόπος που του φερόμαστε την πρώτη φορά που το γνωρίζουμε, πραγματικά μπορεί να το κάνει ένα πιο ευχάριστο άτομο. Αν οδηγούμαστε να προσδοκούμε ότι θα συναντήσουμε ένα μη ευχάριστο άτομο, μπορεί να το προσεγγίσουμε τόσο αμυντικά, ώστε να το κάνουμε ένα μη ευχάριστο άτομο. Γενικά, αυτό είναι το ενδιαφέρον στο βιβλίο αυτό. Είναι σχετικά με τις διαπροσωπικές αυτο-εκπληρούμενες προφητείες: πώς η προσδοκία για τη συμπεριφορά ενός ατόμου μπορεί, χωρίς ιδιαίτερη προσπάθεια, να γίνει μια πιο ακριβής πρόβλεψη απλά και μόνο επειδή υπάρχει.

Η υπάρχουσα εμπειρική τεκμηρίωση για τις επιδράσεις αυτών των διαπροσωπικών αυτο-εκπληρούμενων προφητειών θα παρουσιαστεί περιληπτικά και, με περισσότερες λεπτομέρειες θα παρουσιαστεί νέα εμπειρική τεκμηρίωση. Αυτή η νέα τεκμηρίωση προέρχεται από ένα εκπαιδευτικό πλαίσιο, και ασχολείται με το ερώτημα αν η προσδοκία ενός εκπαιδευτικού για τη νοητική ικανότητα των μαθητών του μπορεί να λειτουργήσει ως μια εκπαιδευτική αυτο-εκπληρούμενη προφητεία.

Για να προκαταλάβουμε σύντομα τη φύση αυτής της νέας τεκμηρίωσης αρκεί να πούμε ότι 20 τοις εκατό των παιδιών σε ένα συγκεκριμένο δημοτικό σχολείο αναφέρθηκε στους δασκάλους τους να δείχνει ότι έχει ασυνήθιστο δυναμικό για νοητική ανάπτυξη. Τα ονόματα αυτού του 20 τοις εκατό των παιδιών επιλέχτηκαν τυχαία από ένα πίνακα τυχαίων αριθμών, που είναι σα να τραβήχτηκαν από ένα καπέλο. Οκτώ μήνες αργότερα αυτά τα ασυνήθιστα ή «μαγικά» παιδιά έδειξαν σημαντικά μεγαλύτερη αύξηση στο IQ από τα υπόλοιπα παιδιά που δεν υποδείχτηκαν για να τα προσέξουν οι δάσκαλοι. Η αλλαγή στις προσδοκίες των δασκάλων σχετικά με τη νοητική επίδοση αυτών των υποτιθέμενων «ιδιαιτέρων» παιδιών οδήγησε στην πραγματική αλλαγή στη νοητική επίδοση αυτών των παιδιών που επιλέχτηκαν τυχαία.

Υπάρχουν πολλοί παράγοντες που καθορίζουν την προσδοκία ενός δασκάλου για τη νοητική επίδοση των μαθητών του. Ακόμα και πριν ένας δάσκαλος δει το μαθητή να ασχολείται με ακαδημαϊκά έργα είναι πιθανό να έχει κάποια προσδοκία για τη συμπεριφορά του. Αν πρόκειται να διδάξει σε μια «αργή ομάδα», ή παιδιά με πιο σκούρο δέρμα, ή παιδιά που οι μητέρες τους ζουν από την «πρόνοια», θα έχει διαφορετικές προσδοκίες από τους μαθητές του σε σχέση με το αν πρόκειται να διδάξει σε μια «γρήγορη ομάδα», ή παιδιά της ανώτερης μεσαίας τάξης. Πριν να δει την επίδοση ενός παιδιού, μπορεί να έχει δει τη βαθμολογία του σε ένα τεστ επίδοσης ή ικανοτήτων, ή τους βαθμούς του από την περσινή χρονιά, ή μπορεί να είχε πρόσβαση σε λιγότερο τυπικές πληροφορίες που συγκροτούν τη φήμη του παιδιού. Υπάρχουν θεωρητικές διατυπώσεις, και υπάρχει κάποια εμπειρική τεκμηρίωση, άτυπη στο μεγαλύτερο μέρος της, ότι η προσδοκία του δασκάλου, από όπου και αν προέρχεται, μπορεί να λειτουργήσει ως εκπαιδευτική αυτο-εκπληρούμενη προφητεία. Μετά από την εξέταση αυτής της νέας εμπειρικής τεκμηρίωσης που σχετίζεται με τις θεωρητικές διατυπώσεις, θα εξεταστούν οι συνεπαγωγές για εκπαιδευτική έρευνα και πρακτική. (Rosenthal & Jacobson, 1968, σσ. vii-viii, μετφρ. Θ. Κωνσταντινίδου)